

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

Områdesnamn: Beijershamn-Vicklebyskogen

Områdesnummer: NRO08077

Namn: Markus Forslund (1998-10-31), uppdaterat (2003-06-27)

Kommun: Mörbylånga kommun

Kartblad: 07 SV

Area: 1258 ha, varav 522 ha land och 736 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 14 a Ölands alvar

Kust/havsregion: IV Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 119 (Öland)

Agrara kulturlandskapsregioner: Öland och sydöstsmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20m

Riksvärde

Våtmarkskomplex	Fauna	
Klintkust (jord)		
Naturskog	Ädellövskog	Flora och fauna

Värdeomdöme: Våtmarkskomplex bestående av grund kust med flera mindre öar, stora

Postadress
391 86 Kalmar

Besöksadress
Malmbrogatan 6

Telefon
Växel 0480-820 00

E-post
lansstyrelsen@h.lst.se
www.h.lst.se

bladvassbestånd, marin strandskog, fuktäng och topogent kärr. Art- och individrik häckfågelfauna utmed kusten och på småöarna. Koncentrerad förekomst av rastande änder, gäss, svanar, vadare och måsfåglar. Innanför kusten finns ett större ädellövskogsområde, tidigare hävdad genom bete och slåtter. Vickleby strandskog har en vegetationsmosaik som speglar en tidigare differentierad kulturpåverkan. Skogen innehåller ett flertal sällsynta skogstyper och en artrik lundflora. Området har en mycket rik fjärilsfauna med flera sällsynta och hotade arter.

I södra delen finns en klintkust i sand med mycket dtora geovetenskapliga värden.

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
 - B -- Väsentligen opåverkat naturområde
 - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
 - D -- Område med mycket rik flora/fauna

Förutsättningar för bevarande: Värdet kan påverkas negativt av omföring till barrskog eller alltför intensivt lövskogsbruk, dikning mm. För reservaten gäller fortsatt skydd som naturreservat.

Säkerställande: Beijershamn, Svansholmarna och Vickleby ädellövskog är naturreservat. Det pågår arbete med att utöka Beijershamns naturreservat. Beijershamn och Svansholmarna (SE0330054) och Vickleby ädellövskog (SE0330224) är föreslaget att ingå som särskilda bevarandeområde i Natura 2000. Beijershamn och Svansholmarna även som särskilt skyddsområde. Landområdena omfattas av strandskydd (300 m) samt landskapsbildsskydd enligt 19 § NVL i sin tidigare lydelse och är riksintresse för friluftsliv. Området ligger inom världsarvet Södra Ölands odlingslandskap.

Områdets huvuddrag: Det kustnära naturområdet vid Vickleby har en mycket intressant geologi. Närmast kusten domineras jordarterna av svallgrus med stor mäktighet, ibland upp mot tio meter. I ytan består sedimenten av ett stenigt svallgrus med starkt rundat och slipat material. I strandbrinken vid Sandbergen ser man att gruset endast är cirka en meter mäktigt och underlagras av sand och grovmo.

I den östra delen av området ligger två parallella strandvallar, Ancyclus- och Litorinavallen. Ancyclusvallens krönhöjd ligger på cirka 15 meter över havet. Vallen är mycket välutbildad och består främst av sand och grus. Dess mäktighet uppgår till cirka fem meter. Litorinavallen ligger strax väster om Ancyclusvallen och uppträder som en parallell rygg till denna på en något lägre nivå. Litorinavallen är ofta något mer diffus och övergår i denna del i mer flacka sandfält. På ön Mellanskär och i vattenbrynet söder om Långgrund går den underkambriska sandstenen i dagen. Dessa små bergsblottningar är de enda lokaler på Öland där denna bergart förekommer i markytan.

Vicklebyskogen är en blandning av olika typer av lövskogar. Hasselrika ekskogar är den vanligaste skogstypen. Ekarna har ofta vidlyftiga kronor, vilket visar att skogen tidigare varit en lövrik ängsmark. Vårfloran är ofta välutvecklad med arter som blåsippan, vårärt och gullviva. Fram på sommaren tar växter som skogsbingel, kirskål och lundgröe över. Särskilt intressant är den stora förekomsten av askskog. Den återfinns främst i fuktigare delar. Inslaget av alm är ofta rätt stort och även i dessa skogar finns ett tätt buskskikt av hassel. Vanliga växter i den almdominerade skogen är skogsbingel, underviol och tandrot. I skogen finns flera avlånga fuktstråk där det växer täta alsumpskogar. Dessa har ofta ett naturskogsliknande utseende

och alarna har välutbildade socklar. Högvuxna arter som jättestarr och älgört är typiska för denna miljö.

På grusiga marker i västra delen växer en annan typ av lövskog. Här finner man främst blandlövskogar av björk och ek. Buskskiktet är glest och består huvudsakligen av enbuskar. Kruståtel, vårbrodd, fårsvingel och ett fåtal örter bildar markvegetation. I denna del finner man även planterad tallskog.

Lövskogen vid Vickleby har ett rikt fågelliv. Vid en inventering fann man att 41 fågelarter häckade i den skyddade delen av skogen. Till de vanligaste häckfågeln hör bofink, rödhake, lövsångare och grönsångare. Exempel på mer sällsynta och krävande arter är stenknäck, stjärtmes, mindre hackspett och skogsduva.

Området hyser en intressant kryptogamflora, särskilt bland svamparna. Exempel på rödlistade arter i skogen är gul lökspindling, lundvaxskivling, brunluddig roting och oxtungssvamp. Även lavfloran är rik. På de gamla lövträdens stambaser växer mjölig klotterlav, stiftklotterlav, rikfruktig blemlav, olivklotterlav och liten punktlav.

Beijershamn är resultatet av ett misslyckat hamnbygge. Den två kilometer långa piren med en hamn i spetsen byggdes omkring 1850. Initiativet togs av hovstallmästare Beijer som var arrendator på Ottenby kungsgård. Tanken var att konkurrera ut Färjestaden. Bygget stor klart 1857 samtidigt som man fick färjerättigheter. Piren led av ett fatalt konstruktionsfel. Den var byggd av stenblock med jordfyllning som inte släppte igenom det slamförande vattnet som istället grundade upp botten på båda sidor. Trafiken upphörde och Beijers företag kraschade 1870. I början på 1900-talet upptäcktes att de långgrunda stränderna gett förutsättningar till ett mycket rikt fågelliv.

På 1980-talet återupptogs betet vid Beijershamn. Omfattande restaureringar har genomförts. De täta vassarna med bladvass och säv har trängts tillbaka och arealen öppna och fuktiga strandängar har därmed ökat. Området har på så sätt återfått en del av sitt forna fågelliv. Vanliga häckfåglar vid Beijershamn är idag större strandpipare, tofsvipa, rödbena, gulärta och sävsparv. Vadarna har ökat mycket kraftigt tack vare ett utökat bete och enstaka par av skärfläcka har också häckat här vissa år.

Norr om piren ligger Svansholmarna och väster därom flera mindre öar: Innerskär, Mellanskär, Ytterskär och Långgrundet. Även dessa utanför piren har ett intressant fågelliv, främst med en stor koncentration av måsar och tärnor. På Svansholmarna finns den största kolonin av gråtrut på Öland. Grågås och ejder häckar här i stort antal. På de övriga öarna tillkommer arter som knölsvan, kanadagås, fiskmåsar och silvertärna.

De grunda vattenområdena utanför piren är en av Ölands viktigaste rastlokaler för flyttande vadare och sjöfåglar. Vissa år kan koncentrationer av arktiska vadare och prutgäss vara mycket stor. Längs kusten innanför Beijershamn finns en smal strandskog av al. I skogen häckar ett trettiotal fågelarter. Bland de hålhäckande arterna märks främst halsbandsflugsnappare. Under senare år har troligen både mindre hackspett och sommargylling häckat i området. Till alskogens övriga fåglar hör även gransångare och rosenfink.

Beijershamn är sedan lång tid en välkänd och välbesökt fågelokal och tar varje år emot ett stort antal besökare. I området finns både fågeltorn, gömsle, uppmärksatta stigar och parkeringsplats för att göra området lättillgängligt för allmänheten.

Beijershamn är ett av Ölands mest väldokumenterade område vad gäller fjärilar. Området är mycket artrikt med över 600 storfjärilar, varav flera intressanta. Längs stranden innanför Beijershamn ligger en smal remsa av öppna och torra gräsmarker. I denna miljö har den mycket

sällsynta lavdagsvärmaren sin enda förekomst i Norden. På denna lokal bedrivs forskning för att utvärdera artens ekologi och föreslå åtgärder för att fjärilen ska kunna överleva som art i landet. Andra rödlistade arter är klocksäckspinnare, liten bastardsvärmare, bredbrämrad bastardsvärmare, allmän ängssmygare, svartfläckig blåvinge, allmän purpurmätare, rödbandad fältmätare, glimfältmätare och tvillingfläckat rörfly.

Beijershamn och Vicklebyskogen är en av Ölands viktigaste fladdermuslokaler. Inte mindre än sju arter har observerats i området, bland annat dammfladdermus, stor fladdermus och dvärgfladdermus. Området verkar fungera som en uppsamlingsplats för fladdermöss under tider då insektstillgången är usel i andra biotoper.

Anmärkningar: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövården i odlingslandskapet (84-41, 42), naturvårdsplanen för Öland (S-2), våtmarksinventeringen (VMI-ID: 04G4H01, 04G4H02) och ängs- och hagmarksinventeringen.

Referenser:

- Ahlén, I. 1997. *Ölands fladdermusfauna*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelanden 1997:7. Kalmar.
- Ammar, M Y. 1978. *Vegetation and local environment on shore ridges at Vickleby, Öland, Sweden*. Acta Phytogeogr. Suec. 64.
- Carlsson, L. (red). 1997. *Fågellokaler på Öland*. Calidris supplement nr 17. Ölands ornitologiska förening.
- Edelstam C, 1944. *Beijershamnsområdet på Öland*. Kungliga Vetenskapsakademiens skrifter i naturskyddsärenden nr 45.
- Ekstam, U, och Sjögren, E, 1973. *Studies on past and present changes in deciduous forest vegetation on Öland*. Zoon.
- Forslund, M. (red). 2001. *Natur och kultur på Öland*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Kalmar
- Fritz, Ö. 1992. *Häckfåglar i Vickleby ädellövskogsreservat 1990*. Länsstyrelsen i Kalmar län 1992:9.
- Fritz, Ö. 1992. *Vickleby ädellövskogsreservat – en artrik naturskog*. Calidris 21: 40–49.
- Lindell, L. 1998. *Inventering av Ölands fågelskyddsområden 1997–98*. Stencil. Länsstyrelsen i Kalmar län.
- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Mörbylånga kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:20.
- Länsstyrelsen i Kalmar län, 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Mörbylånga kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1991:2.
- Löfberg, J.K. 1994. *Beijershamn – arbetet fortsätter*. Calidris 23:25–26.
- Naturvårdsverket. 1997. *Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1*. Rapport 4815.
- Sterner, R. 1926. *Ölands växtvärld*. Kalmar.
- Svensson, P. & Rigbäck, L. 1995. *Häckfågelfaunan i Beijershamn*. Ölands ornitologiska förening.
- Sveriges Geologiska Undersökning. 1996. *Grus- och moräntillgångar i södra Kalmar län. Nybro, Kalmar, Borgholm, Mörbylånga, Emmaboda och Torsås kommuner*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1996:14.
- Ålind P, Waldenström A och Fritz Ö. *Beijershamn vegetation och fåglar 1979*. Calidris- nr 2 1980.